

Dokumenttype NOU 1991:32 **Dokumentdato** 1991-12-24

Tittel Jernbaneloven
Utvalgsleder Fallan, Berit
Utgiver Samferdselsdepartementet
Oppnevnt 1989-09-11 **Sider** 74
Kapittel 2 Sammendrag
 (1)

Utvalget fremmer forslag til ny lov om anlegg og drift av jernbaner, herunder sporveier, tunnelbaner og forstadsbaner (jernbaneloven), jf kapittel 12. Formålet med en ny jernbanelov gjennomgås i kapittel 6.

Kapittel 2 Sammendrag (2)

Utvalget har tatt utgangspunkt i gjeldende jernbanelovgivning, jf kapittel 5, og foreslår opphevelse av foreldede bestemmelser og modernisering av bestemmelser som fortsatt er aktuelle.

I kapittel 4 gjennomgår utvalget lovgivningen i Sverige, Danmark og EF. Sveriges jernbanelover er vedtatt i 1985 og 1990, og disse har vært av særlig interesse for utvalgets arbeid.

Nytt i lovutkastet er innføringen av begrepene kjørevei, trafikkvirksomhet og trafikkstyring. Utvalget foreslår en systematikk som bygger på en deling av jernbanevirksomhet i tre, jf punkt 7.2. Utvalget har valgt denne oppbygging ut fra flere hensyn. Blant annet klargjør disse hvor ansvaret for de ulike delene ligger, noe som kan føre til økt sikkerhet. Det vises til at også Sverige har innført en slik deling. Videre har EF nylig vedtatt et direktiv som krever regnskapsmessig deling mellom kjørevei og trafikkvirksomhet. Det er i lovutkastet ikke stilt krav om at de ulike virksomhetene skal drives av to eller flere selskaper, eller skilles regnskapsmessig. Det åpnes imidlertid adgang for departementet til å fastsette bestemmelser om dette.

I tråd med utkast til direktiv i EFs jernbanemelding foreslår utvalget en bestemmelse som gir Kongen myndighet til å gi enhver, som har driftstillatelse, mulighet til å trafikkere det nasjonale jernbanenettet (dvs i praksis NSBs kjørevei). I det nylig vedtatte direktiv har EF imidlertid bestemt at denne retten ikke skal gis generelt. Etter dette skal internasjonale sammenslutninger blant annet få adgang til jernbanenettet i de land sammenslutningens medlemmer er etablert. Videre skal jernbaneforetak kunne utføre internasjonale kombinerte transporter (f eks containertransporter som involverer flere transportmidler) på andre medlemslands nett. I den foreslåtte bestemmelse i lovutkastets § 8 er det lagt opp til at Kongen kan gi bestemmelser om omfanget av trafikkeringsretten, slik at en tilsvarende begrensning som følger av EF-direktivet, eventuelt kan fastsettes i forskrift.

Utvalget har enkelte prinsipielle betenkeligheter til dagens tilsynsordning, men har ikke funnet det nødvendig å foreslå endringer. Utvalget har også funnet det hensiktsmessig å vurdere hvorvidt det bør innføres en hjemmel for faste undersøkelseskomisjoner ved jernbaneulykker, jf punkt 7.4.2. - 7.4.5. Utvalget har imidlertid ikke funnet å ville foreslå en slik hjemmel.

Utvalget har gjennomgått henvisninger i annet lovverk til jernbanelovgivningen, og foreslår opphevelse av skatteloven av 18. august 1911 nr 8 § 136 tredje ledd, og endring i avholdspliktloven av 16. juni 1936 nr 2 § 1. Det vises til kapittel 5 og 9.

Kapittel 2 Sammendrag

(3)

Sentralt i gjeldende lovgivning står bestemmelsene om konsesjonsplikt for anlegg av jernbaner. Det følger av jernbaneloven av 1848 med senere endringer at den som vil anlegge en jernbane må ha konsesjon av Kongen. I jernbaneloven av 1898 er NSB unntatt fra konsesjonsplikten. Det er derfor i dag stort sett Oslo Sporveier A/S' tunnel- og forstadsbaner og enkelte museumsbaner og godsbaner som har konsesjon.

Utvalget finner at de hensyn som til nå har begrunnet konsesjonsordningen for anlegg av jernbane, i dag er tilstrekkelig ivaretatt gjennom plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr 77. Utvalget foreslår derfor å oppheve anleggskonsesjonsordningen. Det vises til nærmere redegjørelse for dette under punkt 7.3.

Etter gjeldende rett kreves det også tillatelse før jernbane kan settes i drift (driftstillatelse). Denne ordningen foreslås opprettholdt. Myndighet til å gi slike tillatelser foreslås lagt til departementet. Sikkerhetsmessige hensyn, som utvalget tillegger stor vekt, taler for at det stilles krav til utøvere av jernbanevirksomhet, samt til driftsmateriell m.v. Det er foreslått særskilte tillatelser for drift av kjørevei og drift av trafikkvirksomhet. Trafikkstyringen er foreslått lagt til drift av kjøreveien. Det åpnes imidlertid for at det også kan gis separat tillatelse til å drive trafikkstyring. Det vises særlig til merknader til lovutkastets § 3 og § 6 .

Kapittel 2 Sammendrag

(4)

Bestemmelser om gjerdehold og støyskjerming er vurdert innarbeidet i ny lov. Utvalget har imidlertid kommet til at det ikke vil foreslå slike bestemmelser inntatt i lovutkastet. Det er blant annet lagt vekt på at gjeldende rett og praksis er tilfredstillende på dette område, samt at det vanskelig kan forsvares økonomisk å innføre en generell plikt på dette område. Det vises til punkt 7.5.

Kapittel 2 Sammendrag

(5)

Økonomiske og administrative konsekvenser av lovutkastet gjennomgås i kapittel 11. Utvalget konkluderer med at de foreslåtte lovendringer innebærer en forenkling i forhold til dagens bestemmelser. Det kan imidlertid være behov for midlertidig økt ressursinnsats for å utarbeide forskrifter til loven. I dag benyttes NSB's regelverk som utgangspunkt for de krav som stilles til blant annet driftstillatelser, uten at dette regelverket er nedfelt i forskrifts form.

Utvalget har også i tråd med mandatet vurdert en sammenknytning av

jernbaneansvarsloven av 10. juni 1977 nr 73 og jernbanetransportloven av 15. juni 1984 nr 74 med en anleggs- og driftslov. Utvalget har ikke selv funnet å ville foreslå en slik sammenknytning, da dette bør vurderes i en bredere sammenheng. Det vises til kapittel 8.
